

Пазар на биологично чисти продукти във Великобритания и възможности за българския бизнес

I. Преглед на състоянието на сектора

Секторът на земеделската и хранително-вкусовата промишленост във Великобритания съставлява 9,4% от БВП на страната и достига до 121 млрд. британски лири през 2018 година като бележи ръст от 2,3% спрямо предходната година. В отрасъла са заети 4,1 млн. души, които представляват 14% от броя на заетите лица в страната. Потреблението в сектора през 2018 година се увеличава с 2,9% и достига до 226 млрд. лири.

През 2019 г. търговското салдо на Великобритания по отношение на всички видове хранителни стоки е отрицателно с размер от 24,3 млрд лири. Иключение правят спиртните напитки, при които износът на шотландско уиски осигурява излишък от 1,81 млрд. лири. В общия износ на хранителни продукти от 23,6 млрд. лири най-значим е дялът на напитките (7,6 млрд. лири), зърнените храни (2,1 млрд. лири), месните продукти (1,9 млрд.), млечните продукти (1,9 млрд. лири), рибните продукти (1,8 млрд. лири), кафе и чай (1,5 млрд лири) и плодовете и зеленчуците (1,3 млрд лири). Износът се осъществява предимно за Ирландия, Германия, Холандия, Франция и САЩ.

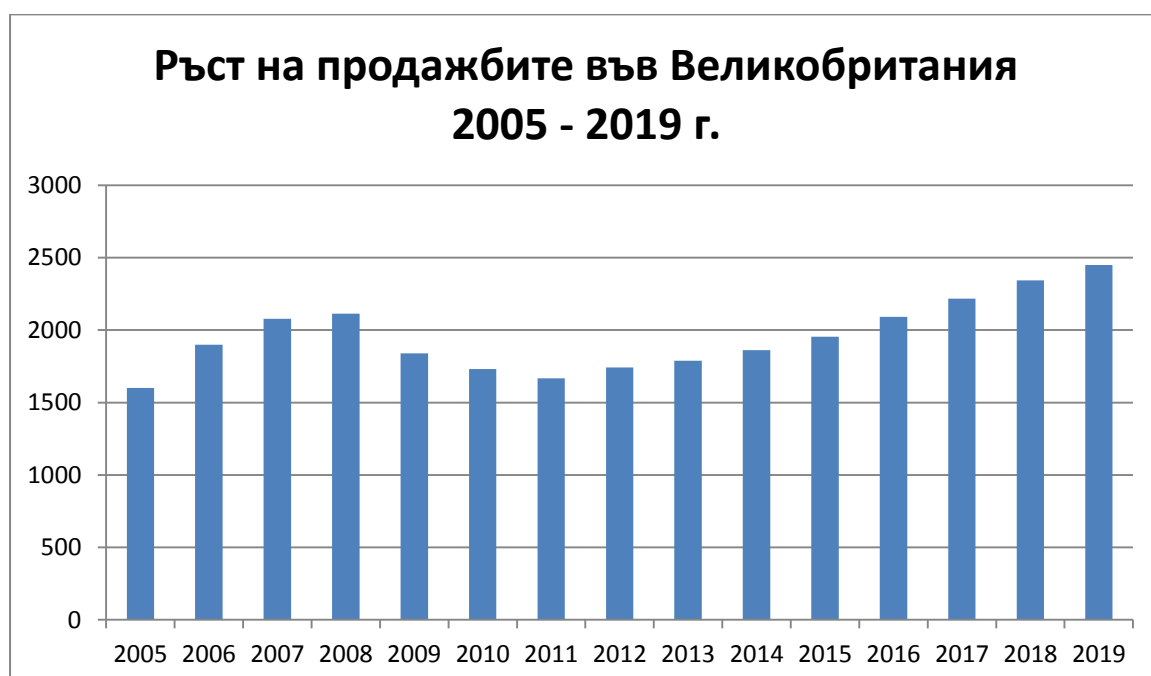
По отношение на вноса най-голям е дялът на плодовете и зеленчуците (11,1 млрд. лири), следвани от месни продукти (6,8 млрд лири), напитки (5,8 млрд лири), зърнени храни (4,1 млрд. лири), млечни продукти (3,4 млрд. лири) и рибни продукти (3,2 млрд. лири). Сред водещите държави, които осъществяват внос на британския пазар, са Холандия, Италия, Испания, Франция, Германия и Ирландия.

Основен канал за дистрибуция на хранителни продукти и напитки във Великобритания все още представляват големите вериги супермаркети, чийто дял в продажбите достига до 50%, но същевременно отчитат загуба на пазарни позиции от 4% спрямо 2017 г. Нараства дялът на дискаунт веригите, чието присъствие се увеличава с 10% през 2018 г.

Стабилен остава размерът на он-лайн продажбите, които заема общ дял от продажбите от 7%.

Международният пазар на биологично чисти продукти възлиза на 92 млрд. евро, а Великобритания е девета по размер на продажби в света и четвърта в Европа след Германия, Франция и Италия.

През последните осем години пазарът на биологично чисти продукти във Великобритания отбелязва постоянен растеж. През 2019 г. продажбите се увеличават с 4,5% спрямо предходната година и достигат до 2,4 млрд британски лири. Най-значителен успех се отчита при онлайн търговията, която нараства с 11,2% и поставя страната на трето място в света по този показател.

Източник: „Soil Association”

Анализаторите отдават повишението на търсенето на промяната в потребителските нагласи и насочеността на купувачите към здравословен начин на живот. Подобряващите се икономически условия, маркетинговите кампании и навлизането на нови търговски обекти за биологични храни на пазара във Великобритания са сред другите причини за повишаващото се търсене.

Най-значително е потреблението на млечните и охладените готови храни (26,9%), на пресните плодове и зеленчуци (22,7%) и на

консервираните храни (16,9%). Сред най-популярните храни са морковите (14%), бананите (9,8%), чая (8%), киселото мляко (7,8%) и прясното мляко (5,5%).

Около 60% от предлаганите биологично чисти продукти в страната са от внос.

Пазарен дял по продуктови групи във Великобритания през 2019 г.

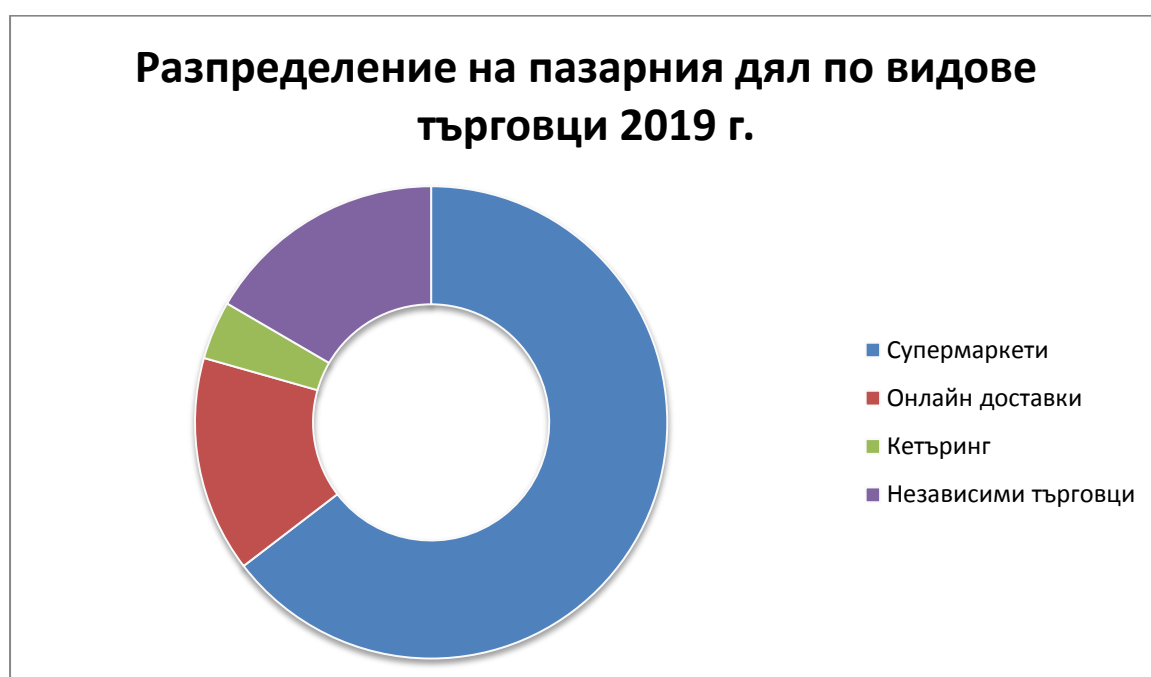
Група	Дял от пазарното търсене
Млечни/охладени	26,9%
Пресни плодове и зеленчуци	22,7%
Консервирани храни	16,9%
Месни и рибни продукти	10,3%
Детски и бебешки храни	8,5%
Сладкарски изделия	4,5%
Деликатеси	4,5%
Бира и вино	3,8%

Източник: „Soil Association”

Очаква се търсенето на биологично чисти продукти във Великобритания да нараства през следващите години като през 2020 г. се прогнозира увеличение от 5%. Последните проучвания показват, че четири от всеки пет домакинства купуват биологично чисти храни. Сред водещите потребителски мотиви са: стремеж към здравословно хранене (55%), избягване консумацията на пестициди (53%), повишена загриженост за околната среда (44%) и по-добри вкусови качества (35%).

Основните потребители са във възрастовата група на 25-44 годишните с висок социален статус и най-вече родените след 1980 г. (41% от потреблението). Продажбите на биологично чисти храни съответстват и на икономическото развитие на отделните региони във Великобритания. Региони с по-висок доход на населението като Лондон реализират 30% от цялата търговия.

Промяна се наблюдава и в предпочитаните начини за пазаруване. Намалява делът на продажбите в супермаркетите за сметка на специализираните магазини и он-лайн продажбите и доставките по домовете. През последните 10 години супермаркетите губят 10% от пазарния си дял, който през 2019 г. е в размер на 64,6%. Британският пазар на хранителни стоки се характеризира със засилено търсене на он-лайн продажбите и тази тенденция се отразява и на търсенето на биологично чисти продукти. През 2019 г. пазарният дял на поръчките он-лайн и доставките по домовете направо от фермата бележи ръст от 11,2%, този от независимите магазини – от 6,5%, а кетъринг индустрията - от 8,3%.

Източник: „Soil Association”

Пазарът на биологично чиста козметика във Великобритания се смята за един от най-добре развитите в света, което предполага наличието на силно конкурентна среда за международните вносители. През 2019 г. продажбите в сектора нарастват с 23% и достигат до 106,4 млн лири. Пазарен лидер е британската козметична фирма „Neal’s Yard Remedies”, която разполага 50 магазини във Великобритания и 45 в света. Причините за нарасналото търсене са повишеното осъзнаване сред потребителите на ползите от биологично чистата козметика и желанието за здравословен начин на живот сред 42% от потребителите на козметика във Великобритания.

Повишава се търсенето и на биологично чист текстил в страната. През 2019 г. продажбите достигат до 45,4 млн. британски лири, което представлява двойно увеличение спрямо 2015 г. Най-голям дял заемат облеклата – 44% или 16,5 млн. лири. Най-бърз растеж от 17% отбелязват продажбите на домашен текстил.

През 2019 г. размерът на земеделската земя, заета с биологично чисто производство, възлиза на 474 000 хектара. Това представлява намаление на територията с 8,4% спрямо 2018 г. Дължи се основно на пенсионирането на фермерите и закриването на производства на червено месо поради спад в продажбите. Освен това Великобритания произвежда биологично чисти зърнени храни, ягоди, телешко, агнешко, свинско и пилешко месо както и яйца, мляко и сьомга.

Брекзит

Както всички останали отрасли, така и този ще понесе негативи от напускането на страната на ЕС. Намалението на обработваемите площи за производство на биологично чисти продукти в страната се дължи и на несигурността около Брекзит. След напускане на страната на ЕС схемите за подпомагане на земеделските производители се прекратяват и трябва да бъдат заменени от нов Земеделски закон, който предвижда старт на нови мерки за стимулиране на биологично чисто производство чак през 2024 г.

Потребителите изказват опасения относно очакваното снижаване на стандартите за безопасност и хигиена на продуктите след Брекзит като следствие от вероятното сключване на нови компромисни търговски споразумения с трети страни.

КОВИД

В резултат на пандемията се наблюдава засилен потребителски интерес към биологично чистите и екологични продукти, които се възприемат като по-здравословни, по-безопасни и имуностимулиращи. Във Великобритания нарастването на продажбите възлиза на 25% от началото на м. март 2020 г. Продукти като чай, кафе, брашно, масло и вино отбелязват най-голям ръст. Очаква се тази тенденция да се запази в дългосрочен план.

II. Възможности за българските фирми

Намаляващият брой на местни производители и нарастващото търсене на пазара предполага благоприятна тенденция за реализиране на износ на българска биологично чиста продукция във Великобритания. Тази възможност се усилва в условията на падемията от КОВИД. Заболяването доведе до нарушения на връзките във веригите за доставки, най-вече по отношение на продукти с произход от Азия като суровини, подправки и етерични масла.

Органичното вино е сред продуктите, отбелязали най-голям ръст на търсенето през 2019 г. от 50%. Седмичните продажби само в супермаркетите възлизат на над 1 млн. лири. Българските фирми с традиция в това специализирано производство са в състояние да заемат сериозен пазарен дял в тази ниша.

Значителна възможност за износ предоставя и сектора на биологично чистия текстил. Само 1% от добивания в света памук отговаря на критериите за биологично чист продукт. България има традиции както в производството на памук така и в производството на текстилни изделия за дома.

Всеки четвърти жител на Великобритания страда от безсъние, безпокойство или друго неврологично заболяване. В тази връзка ще нараства търсенето на биологично чисти хранителни добавки и етерични масла. В резултат на повишаващата се грижа за околната среда ще се увеличават продажбите на козметика както и на биоразградими опаковки. 64% от потребителите във Великобритания потвърждават, че предпочитат използването на екологично чисти опаковки.

Неправителствената организация „Soil Association” е британската институция, която извършва сертифициране на биологично чиста продукция. Тя е създадена през 1946 година като сдружение на фермери, учени и специалисти по хранене. Придобиването на сертификат от „Soil Association” е препоръчително за всички български фирми, които желаят да изнасят своята продукция за Великобритания.

Изготвил: Таня Койчева, СТИВ Лондон